

УДК 81'25, 81'255

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-23>

ІНКОНГРУЕНТНІСТЬ ЯК КОГНІТИВНИЙ МЕХАНІЗМ КОМІЧНОГО ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Савіна Юлія Олександрівна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри перекладу

Національного технічного університету «Дніпровська Політехніка»

вул. Д. Яворницького, 19, Дніпро, Україна

У статті досліджено інконгруентність як когнітивний механізм комічного та особливості її передачі в україномовних перекладах. Сучасна парадигма наукового знання характеризується інтердисциплінарністю та залученням до мовознавства загалом і перекладознавства зокрема знань із інших галузей. Очевидно, що комічне як надзвичайно складний феномен, що породжується та інтерпретується людською психікою, має комплексну природу, тому його вивчення вимагає залучення методів когнітивістики та інших суміжних наук, що дозволить прослідкувати особливості його сприйняття представниками різних культур. Останнє уможливує визначення типового набору стратегій передачі комічного під час перекладу залежно від культур, що її породжують та сприймають, та від когнітивних механізмів творення комічного. Відповідно до тенденцій сучасних мовознавства та перекладознавства, у статті вивчено особливості інконгруентності та витоки її теоретичного осмислення, пояснено її зв'язок із теорією когнітивного дисонансу та іншими психологічними теоріями (теорія структурного балансу, теорія інконгруентності). Прослідковано основні типи інконгруентності, що постають джерелом комічного у малій прозі Джерома К. Джерома й О. Генрі та їхні характерні особливості. Продемонстровано, що логіко-поняттєва інконгруентність побудована на основі відвертої контрадикції причини й наслідку, помилковості аналогій, алогічності розв'язки і парадоксальності зіставлень; валоративна – на осміюванні морально-етичних, естетичних і духовних цінностей суспільства; онтологічна – на порушенні традиційних стереотипних уявлень про світ. Доведено наявність зв'язку між типом інконгруентності, утіленим у комічно маркованому контексті, та стратегією відтворення цього контексту при перекладі: передача логіко-поняттєвої інконгруентності відбувається із залученням стратегії трансформації комічно-маркованого контексту при збереженні її семантичного наповнення; валоративна інконгруентність вимагає застосування стратегії локалізації для того, щоб зробити комічне більш зрозумілим для читача тексту перекладу; онтологічна інконгруентність передається за допомогою стратегії збереження, що вимагає найменших змін при перекладі. У перспективі отримана інформація уможливує розвиток когнітивного перекладознавства, яке дозволить максимально точно передавати комічне при відтворенні текстів малої прози.

Ключові слова: комічне, мала проза, інконгруентність, стратегія перекладу, когнітивний механізм комічного.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Комічне є невід'ємною складовою багатьох сфер людського буття. Зважаючи на комплексний характер комічного, цілком справедливою є думка про те, що неможливо досягнути адекватного опису такої складної категорії лише лінгвістичними методами. Вельми продуктивним підходом до вивчення реалізації категорії комічного в художньому творі та його відтворення в перекладі постає лінгвокогнітивний підхід, оскільки за його допомогою виникає можливість сформувати уявлення про когнітивну природу комічного та його перекладу. Таке комплексне застосування новітніх гуманітарних парадигм у дослідженні феномену комічного в мовознавстві і перекладознавстві зумовлює **актуальність** дослідження, присвяченого розкриттю специфіки реалізації інконгру-

ентності як когнітивного механізму комічного та специфіки передачі інконгруентності при перекладі творів Дж. К. Джерома й О. Генрі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комічне знаходить широке відображення у працях античних риторів, середньовічних філософів і мислителів XVII-XVIII століть. Незважаючи на багатовікову історію, сьогодні феномен комічного продовжує активно досліджуватися на теренах пострадянської науки [1; 5] і в зарубіжних студіях [11; 19]. Велика кількість праць у сфері етнографії й історії культури [12; 14], психології [15; 21], соціології [9; 24], філології [2; 3] свідчить про зростаючий рівень поглибленості досліджень проблеми комічного у різних сферах гуманітарної науки. У межах когнітивної лінгвістики комічне трактується як когнітивний процес, породження якого ґрунтується на певних фундаментальних принципах, що формуються на основі спеціальних лінгвальних феноменів і схем їх викорис-

тання [3; 4]. Дослідники [8; 15; 18] наголошують, що важливою умовою створення комічного є відхилення від (або порушення) норм різних типів, що виявляється шляхом зіставлення ненормативних фактів, явищ і подій із нормативними і спричиняє появу двох змістових планів і, в результаті, – створення комічного ефекту як на мовному, так і на ситуативному рівнях.

Дослідники у галузі перекладознавства [22], у свою чергу, стверджують, що переклад охоплює різні культури, рівні соціально-культурного розвитку, традиції та стереотипи, а тому основною метою перекладача, який працює з комічним текстом, є його точна локалізація, що відбувається із залученням певних перекладацьких стратегій [13]. Як зазначає П. Забалескоа, «необхідно вимірювати не різницю між мовами [оригіналу і перекладу], а когнітивну відстань між знаннями, необхідними для декодування повідомлення» [23, 7]. Можна стверджувати, що переклад комічного виходить на когнітивний рівень, однак у цьому напрямі досі вбачається нестача наукових праць, особливо стосовно когнітивних аспектів відтворення комічного в англо-українському перекладі.

Метою статті є вивчення інконгруентності як когнітивного механізму комічного та особливостей її передачі в українськомовних перекладах. Відповідно, **завданнями** дослідження такі: вивчити типи інконгруентності, що слугують основою створення комічного у творчості Дж. К. Джерома й О. Генрі та проаналізувати специфіку застосування перекладацьких стратегій при відтворенні в українськомовних перекладах комічного, що базується на інконгруентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інконгруентність (алогічність, контраст, відхилення від норми), що виступає когнітивним механізмом створення комічного у художньому тексті, є ключовим поняттям у теорії когнітивного дисонансу, запропонованої у 1957 р. американським психологом, фахівцем в області соціальної психології та регуляції мислення Леоном Фестінгером [10], яка пояснює появу конфліктних настроїв (стану когнітивного дисонансу), що виникають у «когнітивній структурі однієї людини» як результат її психологічного невдоволення та реакції на якусь ситуацію, дії індивіда / індивідів або цілого суспільства [6, 17]. Інконгруентність як когнітивний механізм формування комічного пояснюється також у теорії структурного балансу Ф. Гайдера [17] і теорії конгруентності Ч. Осгуда і П. Танненбаума [20]. Когнітивні механізми створення комічного у художньому тексті ґрунтуються на різних типах інконгруентності: порушенні логіко-поняттєвих норм, порушенні валоративних норм та порушенні онтологічних норм [8].

Для механізму логіко-поняттєвої інконгруентності характерне навмісне спотворення прийнятих у суспільстві понять і уявлень; таке порушення норм включає, насамперед, «інтерпретаційний компонент, тобто усвідомлення

адресатом порушення логіки мислення» [8, 84]. У гумористичних творах комічне, що створюється на основі логіко-поняттєвої інконгруентності за допомогою лексико-семантичних стилістичних тропів. Найбільш поширеними проявами логіко-поняттєвої інконгруентності є відверта контрадикція причини і наслідку, помилковість аналогій, алогічність розв'язки і парадоксальність зіставлень. Жарти на основі логіко-поняттєвої інконгруентності часто мають універсальний характер, особливо в тих випадках, коли об'єктом авторської іронії постають будь-які, незалежно від нації, люди, котрі є занадто, безглуздо і безпорадно, схвильованими станом власного здоров'я або почуттям гідності. Наприклад, у комічно маркованому контексті *He would use a bit of string this time, and at the critical moment, when the old fool was leaning over the chair at an angle of forty-five, and trying to reach a point three inches beyond what was possible for him to reach, the string would slip, and down he would slide on to the piano, a really fine musical effect being produced by the suddenness with which his head and body struck all the notes at the same time* (4, 24) предметом витонченого жарту Дж. К. Джерома стає ситуація, яка була б сумною, як би не виходила за межі розумного, – у результаті погрому, який вчинив герой-невдаха шляхом власного падіння на музичний інструмент, на нас очікує не що інше, як його галас про допомогу, однак письменник порушує цю раціональну норму і вводить читача в оману, пропонує несподівану розв'язку: його голова й тіло, вдаривши по всім нотах, несподівано і водночас, породили дійсно гарне звучання.

У перекладі наведений фрагмент відтворено із залученням стратегії трансформації (transformation за Е. Е. Девіс [13]), яка полягає у заміні порядку компонентів висловлювання як елементу пояснювального перекладу: *В останній момент, коли старий теплень нахилиється зі стільця під кутом сорок п'ять градусів, намагаючись дотягтися ще на три дюйми далі, ніж він це може зробити, мотузка вислизає з його рук, він падає на рояль і всім своїм тілом і головою натискає всі його клавіші одночасно. Той, не сподіваючись такого, видає воістину неповторний акорд* (2, 14). Отже, хоча форма висловлювання при перекладі дещо змінюється, когнітивна сутність комічного прийому збережена, і в перекладі порушуються ті самі норми мислення, що і в оригіналі.

Порушення валоративних норм здійснюється у трьох основних напрямках: обігравання моральних, естетичних та осміювання духовних цінностей [7, 89–91]. Наприклад, одним із найпомітніших об'єктів жарту для О. Генрі є армія обивателів – мешканців великого міста, які вважать себе знавцями в різних галузях суспільного життя, у той час як самі вони є зразками духовної бідності і ледь прихованого за глянцевою обгорткою самовпевненості, цинічного ставлення до ближніх. Яскравим представником одного з них

є образ спритного Вільяма Прая – професіонального свідка дорожніх пригод із «Комедії цікавості»: *William Pry was the first on the spot. He was an expert at such gatherings. With an expression of intense happiness on his features, he stood over the victim of the accident, listening to his groans as if to the sweetest music* (3). Одноманітне існування Прая нарешті переривається яскравою і важливою пригодою, про що свідчить семантичне навантаження зачину уривку. Однак емоційна піднесеність героя і його енергійна реакція виникають на ґрунті відвертого нехтування загальноприйнятими морально-етичними нормами, адже тільки глибоко безсердечна людина здатна насолоджуватись стонами пораненого, немов «солодкою музикою». Іронічний підтекст, зумовлений порушенням ціннісних установ, або валоративних норм, створює ефект комізму.

Неповне співпадіння моральних норм англійської / американської та української культур зумовлює необхідність застосування при відтворенні логіко-поняттєвої інконгруентності стратегії локалізації (localization за Е. Е. Девіс [13]): *Уільям Прай примчав на місце події перший. Він був знавець у таких видовищах. Сяючи від радості, він стояв над жертвою нещасливого випадку і слухав її стогін, мов найсолодишу музику* (1). Комічно-маркований контекст передається в українському перекладі без суттєвих змін, однак відбувається додавання метафори *примчав* для того, щоб продемонструвати, наскільки сильно персонажеві подобається бути свідком на місці нещасного випадку. При цьому порушення моральних норм, що постає основою інконгруентності у представленому фрагменті, повністю збережене.

Онтологічні норми характеризують устрій світу і «об'єднані однією ознакою – стереотипізованим ставленням людини до очікуваного об'єкту, що свідчить про нормальний розвиток ситуації» [7, 79]. Інконгруентність на рівні онтологічних норм ґрунтується на зміщенні меж реальності, які у традиційних стереотипних уявленнях про світ існують поруч, але, взяті окремо, виступають як індивідуальні концептосфери, елементи яких ніколи не змішуються і не підміняють один одного. Зміщування концептуальних рис далеких від спільності об'єктів заради виникнення комізму спостерігається і у контексті: *...and shooting out a couple of Montmorency's friends, who had evidently sworn never to forsake him* (4, 45). Виходячи зі змісту контексту, в іронічному світобаченні Дж. К. Джерома не лише люди, а й тварини,

насамперед собаки, мають здатність промовляти клятви одне одному. Комічний ефект у наведеному контексті досягається явним порушенням онтологічної норми: собаки, очевидно, володіють унікальною можливістю до вербалізації, інакше б як вони спромоглися дати одне одному клятву вірності?

Оскільки онтологічна інконгруентність ґрунтується на порушенні найбільш загальних норм буття, при її перекладі типовою є стратегія збереження (preservation за Е. Е. Девіс), що реалізується наступним чином: *...і, відігнавши друзів Монморенсі, які, вочевидь, поклялися ніколи не залишати його, під дружні оплески натовпу, поїхали* (2, 30). У цьому випадку комічно-маркований контекст передано при перекладі без змін, що призводить до повного збереження онтологічної інконгруентності як основи творення комічного.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Когнітивні механізми створення комічного проявляються в різних видах інконгруентності – порушенні логіко-поняттєвих, онтологічних і валоративних усталених норм і уявлень. Логіко-поняттєва інконгруентність побудована на основі відвертої контрадикції причини й наслідку, помилковості аналогій, алогічності розв'язки і парадоксальності зіставлень. У комічному, що базується на валоративній інконгруентності, об'єктом осміяння виступають морально-етичні, естетичні й духовні цінності суспільства, що змальовується у творі. Онтологічна інконгруентність, у свою чергу, базується на порушенні традиційних стереотипних уявлень про світ. Тип інконгруентності визначає стратегію відтворення комічного при перекладі – для передачі логіко-поняттєвої інконгруентності характерна стратегія трансформації комічно-маркованого контексту при збереженні її семантичного наповнення; відтворення валоративної інконгруентності характеризується залученням стратегії локалізації з метою додавання пояснень, які зроблять комічне більш зрозумілим для читача тексту перекладу; онтологічна інконгруентність передається практично без змін, що характерне для стратегії збереження. Перспективним напрямом подальших досліджень є подальше вивчення залежності вибору стратегії передачі комічного при перекладі від когнітивних механізмів комічного, а також лінгвокогнітивне мапування комічного у творах окремих письменників, що дозволить поглибити знання про лінгвокогнітивні особливості перекладу комічних текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. Москва : Художественная литература, 1990. 543 с.
2. Коншина С.Г. Комический текст в аспекте его структурирования и понимания : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Москва, 2006. 24 с.
3. Мусейчук М.В. Когнитивная парадигма юмора. *Ананьевские чтения. Современная психология: методология, парадигмы, теория*: материалы конференции. Санкт-Петербург : СПбГУ, 2009. Вып. 2. С. 28–32.

4. Никонова В.Г. Комическое как способ создания картины мира в пьесах Шекспира. *Логический анализ языка. Языковые механизмы комизма* / Н.Д. Арутюнова. Москва: Индрик, 2007. С. 399–412.
5. Походня С.И. Языковые средства и виды реализации иронии. Киев : Наукова думка, 1989. 126 с.
6. Психологическая энциклопедия / Р. Корсини, А. Ауэрбах. 2-е изд. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 1096 с.
7. Самохина В.А. Современная англоязычная шутка. Харьков : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2008. 356 с.
8. Самохіна В.О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США. 2-е, перероб. і доп. вид. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 360 с.
9. Смелзер Н. Социология. Москва : Феникс, 1994. 688 с.
10. Фестингер Л. Теория когнитивного диссонанса (пер. с англ. А. Анистратенко, И. Знаешева). Санкт-Петербург : Ювента, 1999. 318 с.
11. Attardo S. The Semantic Foundation of Cognitive Theories of Humor. *Humor*. 1997. Vol. 10 (4). P. 231–260.
12. Davies Ch. Ethnic Humour around the World: A Comparative Analysis. Bloomington : Indiana University Press, 1990. 404 p.
13. Davies E. E. Goblin or a Dirty Nose? The Treatment of Culture-Specific References in Translations of the Harry Potter Books. *The Translator*. 2003. Vol. 9:1. P. 65–99.
14. Dorinson J., Boskin J. Racial and Ethnic Humour. *Humour in America: A Research Guide to Genres and Topics*. New York : Greenwood, 1978. P. 163–193.
15. Dziemidok B. O głównych formach komizmu. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F, Nauki Filozoficzne i Humanistyczne*. 1961. No. 16. P. 57–91.
16. Gibbs R.W., Jr. Process and Products in Making Sense of Tropes. *Metaphor and Thought* / A. Ortony. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. P. 252–276.
17. Heider F. Attitudes and Cognitive Organizations. *Journal of Psychology*. 1946. Vol. 21. P. 46–54.
18. Koestler A. The Act of Creation. London: Hutchinson, 1964. 751 p.
19. Krikmann A. Contemporary Linguistic Theories of Humour. *Folklore*. 2005. No. 33. P. 27–58.
20. Osgood C. E., Tannenbaum P. H The Principle of Congruity in the Prediction of Attitude Change. *Psychological review*. 1955. № 62. P. 42–55.
21. Raskin V. Semantic Mechanisms of Humour. Dordrecht: Reidel, 1984. 335 p.
22. Vandaele J. Introduction: (Re-)Constructing Humour: Meanings and Means. *Translating Humour* / J. Vandaele. Manchester: St. Jerome Publishing, 2002. P. 149–170.
23. Zabalbeascoa P. Humour and translation – An interdisciplin. *Humour – International Journal of Humour Research*. 2005. Vol. 18 (2). P. 185–207.
24. Zijderveld A.C. The Sociology of Humor and Laughter. *Current Sociology*. 1983. Vol. 31. № 3. P. 51.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Генрі О. Комедія цікавості. URL: <http://libr.org.ua/book/84/2481.html> (дата звернення 11.04.2019).
2. Джером К. Джером. Троє в одному човні (якщо не рахувати собаки) (пер. з англ. О. Якушик. Київ: Країна Мрій, 2011. 176 с.
3. Henry O. A Comedy in Rubber. URL: http://www.literaturecollection.com/a/o_henry/239/ (дата звернення 11.04.2019).
4. Jerome K. Jerome. Three Man in a Boat. London: Wordsworth, 2008. 171 p.

REFERENCES

1. Bakhtin, M.M. (1990). *Tvorchestvo Fransua Rable i narodnaya kultura Srednevekovia i Rennsansa* [Works by Francois Rabelais and folk culture of the Middle Ages and the Renaissance]. Moscow: Khudizhestvennaya literatura [in Russian].
2. Konshyna, S.G. (2006). *Komicheskii tekst v aspekte ego strukturirovaniya i ponimaniya* [Comic text in the aspect of its structuring and understanding]: Ph.D. Thesis. Moscow [in Russian].
3. Museichuk, M.V. (2009). *Kognitivnaya paradigma yumora* [Cognitive paradigm of humor]. *Ananiyevskiye chteniya. Sovremennaya psikhologiya: metodologiya, paradigmy, teoriya* [Ananyev readings. Modern psychology: methodology, paradigms, theory]. Sankt-Petersburg: SPU, 2. 28–33 [in Russian].
4. Nikonova, V.H. (2007). *Komicheskoye kak sposob sozdaniya kartiny mora v pyesakh Shekspira* [The comic as a way to create a picture of the world in Shakespeare's plays]. In: N.D.Arutyunova (ed.). *Logicheskii analiz yazyka. Yazykovyye mekhanizmy komizma* [Logical analysis of the language. Language mechanisms of the comic] (pp. 399-412). Moscow: Indrik [in Russian].
5. Pokhodnia, S.I. (1989). *Yazukovyye sredstva i vidy realizatsiyi ironiyi* [Language means and types of implementing irony]. Kyiv: Naukova dumka [in Russian].
6. Korsini R., Auerbakh, A. (2006). *Psikhologicheskaya entsiklopediya* [Psychological encyclopedia]. 2nd ed. Saint Petersburg: Piter [in Russian].
7. Samokhina, V.A. (2008). *Sovremennaya angloyazychnaya shutka* [Modern English joke]. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University [in Russian].

8. Samokhina, V.O. (2012). Zhart u suchasnomu komunikatyvnomu prostori Velykoiyi Brytaniyi ta SShA [Joke in the modern communicative space of the United Kingdom and the United States]. 2nd ed., revised. Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
9. Smelzer, N. (1994). Sotsiologiya [Sociology]. Moscow: Phoenix [in Russian].
10. Fastinger, L. (1999). Teoriya kognitivnogo dissonansa [Theory of cognitive dissonance] (translated from English by Anostratenko, A., Znayesheva, I.). Saint Petersburg: Yuventa [in Russian].
11. Attardo, S. (1997). The Semantic Foundation of Cognitive Theories of Humor. In: *Humor*, 10 (4). 231-260 [in English].
12. Davies, Ch. (1990). Ethnic Humour around the World: A Comparative Analysis. Bloomington: Indiana University Press [in English].
13. Davies, E. E. (2003). Goblin or a Dirty Nose? The Treatment of Culture-Specific References in Translations of the Harry Potter Books. In: *The Translator*, 9:1. 65-99 [in English].
14. Dorinson, J., Boskin, J. (1978). Racial and Ethnic Humor. In: *Humour in America: A Research Guide to Genres and Topics* (pp. 163-193). New York: Greenwood [in English].
15. Dziemidok, B. (1961). O głównych formach komizmu. In: *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F, Nauki Filozoficzne i Humanistyczne*, 16. 57-91 (in Polish).
16. Gibbs, R.W., Jr. (1993). Process and Products in Making Sense of Tropes. In: Ortony, A. (ed.). *Metaphor and Thought* (pp. 252-276). Cambridge: Cambridge University Press [in English].
17. Heider, F. (1946). Attitudes and Cognitive Organizations. In: *Journal of Psychology*, 21. 46-54 [in English].
18. Koestler, A. (1964). The Act of Creation. London: Hutchinson [in English].
19. Krikmann, A. (2005). Contemporary Linguistic Theories of Humour. In: *Folklore*, 33. 27-58 [in English].
20. Osgood, C. E., Tannenbaum, P. H. (1955). The Principle of Congruity in the Prediction of Attitude Change. In: *Psychological review*, 62. 42-55 [in English].
21. Raskin, V. (1984). Semantic Mechanisms of Humour. Dordrecht: Reidel [in English].
22. Vandaele, J. Introduction: (Re-)Constructing Humour: Meanings and Means. In: Vandaele, J. (ed.). *Translating Humour* (pp. 149-170). Manchester: St. Jerome Publishing [in English].
23. Zabalbeascoa, P. (2005). Humour and translation – An interdisciplin. In: *Humour – International Journal of Humour Research*, 18 (2). 185-207 [in English].
24. Zijderfeld, A.C. (1983). The Sociology of Humor and Laughter. In: *Current Sociology*, 31:3. 51.

DATA SOURCES

1. Henry, O. (2019). Komediiia tsikavosti [Comedy of curiosity]. Retrieved from: <http://libr.org.ua/book/84/2481.html> [in Ukrainian].
2. Jerome, J. K., 2011. Troie v odnomu chovni (yakscho ne rakhuvaty sobaky) [Three Men in a Boat (Not Counting the Dog)] (translated from English by Yakushnyk O.). Kyiv: Kraina Mrii [in Ukrainian].
3. Henry O. A Comedy in Rubber. Retrieved from: http://www.literaturecollection.com/a/o_henry/239/ [in English].
4. Jerome, J. K., 2008. Three Men in a Boat. London: Wordsworth [in English].

INCONGRUITY AS A COGNITIVE MECHANISM OF THE COMIC AND ITS RENDERING IN UKRAINIAN TRANSLATIONS

Savina Yuliia Oleksandrivna

*PhD, Lecturer at the Department of Translation
National Technical University Dnipro Polytechnic
D. Yavornyts'kogo St. 19, Dnipro, Ukraine*

The article investigates incongruity as a cognitive mechanism of the comic and the specifics of its representation in the Ukrainian translations. The modern paradigm of scientific knowledge is characterized by interdisciplinarity and the involvement of the knowledge from other fields into the Linguistics and Translation Studies. Obviously, the comic as an extremely complex phenomenon generated and interpreted by the human psyche has a complex nature, so its study requires the use of methods of cognitive and other related sciences which would allow to represent the peculiarities of its perception by the representatives of different cultures. The latter makes it possible to determine the typical set of strategies for rendering the comic in the process of translation depending on the cultures that generate and perceive it and on the cognitive mechanisms of the comic. In accordance with the tendencies of modern Linguistics and Translation Studies, the features of incongruence and the origins of its theoretical comprehension are studied in the article, its connection with the theory of cognitive dissonance and other psychological theories (structural balance theory, the theory of congruity) are explained. The basic types of incongruence which appear as a source of the comic in the flash fiction by Jerome K. Jerome and O. Henry are traced and their characteristic features are revealed. It has been demonstrated that the logical and notional incongruity is based on the explicit contradiction of the cause and effect, falsity of analogies, logic of the solution and the paradox of the comparisons; valorative one – on the ridicule of moral, ethical, aesthetic and spiritual values of

society; ontological one – on violation of traditional stereotypical beliefs about the world. The existence of a connection between the type of incongruity implemented in a humorously marked context and the strategy of rendering this context in translation are proved: the representation of logical and notional incongruity is performed with the involvement of the strategy of transformation of humorously marked context while preserving its semantic content; valorative incongruity requires the use of a localization strategy in order to make the comic more understandable for the reader of translation; ontological incongruity is represented using preservation strategy that requires the slightest changes in translation. In the future, the information obtained enables the development of cognitive aspects of translation which will allow the most accurate representation of comic while rendering the texts of flash fiction.

Key words: *the comic, flash fiction, incongruity, translation strategy, cognitive mechanism of the comic.*